

KOMISJA EUROPEJSKA

DYREKCJA GENERALNA PRZEDSIĘBIORSTWO

Dostosowanie i standaryzacja, nowe podejście, przemysły przy nowym podejściu

Inżynieria mechaniczna i elektryczna oraz przemysły wyposażenia terminali radio i telekomunikacyjnych

WYTYCZNE STOSOWANIA DYREKTYWY RADY 73/23/EEC

**(WYPOSAŻENIE ELEKTRYCZNE SKONSTRUOWANE DO STOSOWANIA
W RAMACH PEWNEGO ZAKRESU NAPIĘCIA)**

Luty 2001

SPIS TREŚCI

- I. Wprowadzenie**
- II. Dyrektywa “Niskie Napięcie”**
- III. Zakres Dyrektywy “Niskie Napięcie”**
- IV. Wymagania bezpieczeństwa dotyczące wprowadzania na rynek Unii Europejskiej wyposażenia elektrycznego objętego Dyrektywą “Niskie Napięcie”**
- IV. Procedury oceny zgodności dla Dyrektywy “Niskie Napięcie”**
- VI. Relacje pomiędzy Dyrektywą “Niskie Napięcie” a niektórymi innymi dyrektywami Wspólnoty**

I. WPROWADZENIE

1. Niniejsze wytyczne zostały opracowane w celu zapewnienia pomocy wszystkim stronom zaangażowanym bezpośrednio lub pośrednio w stosowanie Dyrektywy 73/23/EEC, czyli Dyrektywy „Niskie Napięcie”¹. Zastępują one wytyczne stosowania tej Dyrektywy, przedstawione w komunikacie Komisji z dnia 15 grudnia 1981² oraz „Wytyczne stosowania Dyrektywy Rady 73/23/EEC” z lipca 1997.

Zostały one zredagowane przez służby Komisji Europejskiej i przedyskutowane z Grupą Roboczą Ekspertów Rządowych, przedstawicielami przemysłu europejskiego oraz europejskich organów normalizacyjnych. Wytyczne niniejsze odzwierciedlają porozumienie osiągnięte pomiędzy służbami Komisji a przedstawicielami Krajów Członkowskich w Grupie Roboczej w dniu 20 lutego 2001.

2. Zwraca się uwagę czytelników na fakt, że zamierzeniem niniejszych Wytycznych jest tylko ułatwienie zastosowania Dyrektywy „Niskie Napięcie” oraz że tekst Dyrektywy jest tekstem prawnie wiążącym.

Niniejszy dokument nie stanowi wiążącej prawnie interpretacji Dyrektywy. Jednak przedstawia on informacje referencyjne służące zapewnieniu zgodnego wdrożenia Dyrektywy przez wszystkich, których to dotyczy.

3. Niniejsze wytyczne nie są wyczerpujące: skupiają się tylko na pewnych zagadnieniach, które, w świetle doświadczeń, mają bezpośrednie i szczególne znaczenie dla wdrożenia Dyrektywy „Niskie Napięcie”. Ich intencją jest uzupełnienie „Wytycznych wdrożenia dyrektyw harmonizujących Wspólnotę”, wydanie 1993³, w zakresie zagadnień dotyczących specyfiki wdrożenia tej Dyrektywy. W szczególności, należy posługiwać się wyżej wspomnianymi Wytycznymi, gdy chodzi o definicje takich pojęć, jak: „wprowadzać na rynek”, „producent”, „upoważniony przedstawiciel”, „importer lub osoba odpowiedzialna za wprowadzenie na rynek”.

1 Zgodnie z Porozumieniem dotyczącym Europejskiego Obszaru Ekonomicznego (EEA) postanowienia prawodawstwa europejskiego wprowadzone w tym obszarze zostają rozszerzone na kraje EFTA: Islandię, Lichtenstein i Norwegię. Wszystkie odwołania w niniejszych wytycznych do Wspólnoty lub rynku Wspólnoty muszą być rozumiane, że oznaczają EEA i jego rynek.

² OJ nr C 59, 9.3.1982, p.1

³ Komisja Europejska “Wytyczne wdrożenia dyrektyw harmonizujących Wspólnotę w oparciu o nowe podejście i podejście globalne – wydanie 1999” – Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities – ISBN 92-828-7500-8. Nr katalogowy: CO-22-99-014-EN-C. Publikację tą można uzyskać poprzez punkty sprzedaży Official Journal of the EC (Dziennik Urzędowy Wspólnoty Europejskiej).

Zagadnieniami objętymi przez niniejsze wytyczne są:

- zakres Dyrektywy „Niskie Napięcie”,
 - dotyczące wymagania bezpieczeństwa,
 - dotycząca procedura oceny zgodności, obejmująca oznaczenie CE,
 - relacje z pewnymi innymi Dyrektywami.
4. Zwraca się uwagę czytelnika na fakt, że pewne produkty podlegające Dyrektywie „Niskie Napięcie” podlegają także innym dyrektywom. Produkty te, aby były dopuszczone na rynek Wspólnoty Europejskiej (dalej zwanej EC), muszą spełniać również postanowienia tamtych dyrektyw. Niniejsze wytyczne dotyczą stosowania Dyrektywy „Niskie Napięcie” i wyjaśniają zespół zależności pomiędzy tą Dyrektywą a pewnymi innymi dyrektywami.

II. DYREKTYWA „NISKIE NAPIĘCIE”

5. Dyrektywa 73/23/EEC⁴ została przyjęta przez Radę w dniu 19 lutego 1973 w celu zharmonizowania przepisów prawa Krajów Członkowskich dotyczących wyposażenia elektrycznego skonstruowanego do stosowania w ramach pewnego zakresu napięcia.

W 1993 r. Dyrektywa ta została znowelizowana przez Dyrektywę 93/68/EEC⁵, tak zwaną „Dyrektywę oznaczeń CE”, wyłącznie w zakresie procedur oceny zgodności i oznaczania zgodności. Celem tej nowelizacji było ujednolicenie postanowień dotyczących oceny zgodności i oznaczeń CE wyposażenia elektrycznego z postanowieniami, które zostały wprowadzone dla dyrektyw „nowego podejścia”.

Postanowienia wprowadzone przez wspomnianą nowelizację weszły w życie z mocą obowiązującą od 1 stycznia 1997.

6. Dyrektywa „Niskie Napięcie” jest dyrektywą „totalnej” harmonizacji w tym znaczeniu, że zastąpiła istniejące krajowe przepisy w swym obszarze obowiązywania: wyposażenie elektryczne może zostać wprowadzone na rynek, jeżeli jest zgodne z wymaganiami Dyrektywy i, z drugiej strony, Krajom Członkowskim nie wolno utrudniać swobodnego obrotu lub sprzedaży wyposażenia spełniającego wymagania.

⁴ OJ nr L 77, 26.3.1973, p. 29

⁵ OJ nr L 220, 30.3.1993, p. 1

III. ZAKRES DYREKTYWY „NISKIE NAPIĘCIE”

Które produkty wchodzą w zakres Dyrektywy?

7. Dyrektywa dotyczy całości wyposażenia elektrycznego⁶ skonstruowanego do użytkowania przy napięciu znamionowym leżącym w zakresie pomiędzy 50 i 1000 V dla prądu zmiennego (przemiennego) oraz pomiędzy 75 i 1500 V dla prądu stałego. Napięcia znamionowe dotyczą wartości napięcia na wejściu lub wyjściu prądu elektrycznego, nie dotyczą napięć, jakie mogą pojawiać się wewnątrz wyposażenia.

W wyniku dyskusji z Krajami Członkowskimi Komisja zajęła stanowisko, że pojęcie „skonstruowane do użytkowania w ramach zakresu napięcia” należy rozumieć, że wyposażenie posiada albo znamionowe napięcie wejściowe albo znamionowe napięcie wyjściowe leżące wewnątrz tego zakresu napięcia. Wewnętrznie mogą występować wyższe napięcia.

Wyposażenie działające przy zasilaniu z baterii/akumulatorów poza zakresem napięcia znamionowego jest oczywiście poza zakresem obowiązywania Dyrektywy „Niskie Napięcie”. Jednak towarzysząca ładowarka akumulatora, jak również wyposażenie ze zintegrowanym zasilaczem pracujące w ramach zakresów napięć objętych Dyrektywą, należą do zakresu Dyrektywy „Niskie Napięcie”. Dotyczy to również, w przypadku wyposażenia zasilanego bateryjnie przy napięciu znamionowym zasilania poniżej 50 V prądu zmiennego i 75 V prądu stałego, towarzyszących im zasilaczy elektrycznych (na przykład „Notebooki”).

Następujące wyposażenie jest, jednak, wyłączone z zakresu Dyrektywy „Niskie Napięcie”:

- Wyposażenie elektryczne do stosowania w potencjalnie wybuchowej atmosferze
- Wyposażenie elektryczne dla zastosowań radiologicznych i medycznych
- Elektryczne elementy dla wind/dźwigów
- Mierniki elektryczne.

⁶ Termin “wyposażenie elektryczne” nie jest zdefiniowany w Dyrektywie. Dlatego należy go interpretować zgodnie z międzynarodowym uznanym znaczeniem tego pojęcia. Definicja w “Międzynarodowym Słowniku Elektrotechnicznym” IEC (Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna) jest następująca: dowolne przedmioty używane do takich celów jak generowanie, przesył, dystrybucja lub wykorzystanie energii elektrycznej, takie jak maszyny, transformatory, aparaty, przyrządy pomiarowe, urządzenia zabezpieczające, materiały przewodowe, urządzenia”.

które jest objęte przez inne dyrektywy Wspólnoty, oraz:

- Wtyczki i gniazda dla użytku domowego⁷
- Sterowniki ogrodzeń elektrycznych
- Specjalistyczne wyposażenie elektryczne do użytkowania na statkach, w samolotach lub w kolejach, które spełnia przepisy bezpieczeństwa ustalone przez organa międzynarodowe, w których uczestniczą Kraje Członkowskie,

które jak dotąd nie jest objęte przez żadne dyrektywy Wspólnoty i dlatego nie podlega oznaczeniu CE.

8. Ogólnie, Dyrektywa obejmuje towary konsumpcyjne i inwestycyjne skonstruowane do działania w ramach tych zakresów napięcia⁸, włączając w to w szczególności urządzenia elektryczne⁹, wyposażenie oświetleniowe łącznie ze statecznikami lamp fluorescencyjnych, aparaturą łączeniową i sterującą, przewodami elektrycznymi, zestawy kabli i wyposażenia sprzęgającego urządzenia, wyposażenie instalacji elektrycznych¹⁰, itp. Komisja potwierdza, co już wyraziła w Komunikacie z dnia 15 grudnia 1982 r., że systemy zarządzania kablami są objęte Dyrektywą “Niskie Napięcie”.

Czy “elementy składowe” są objęte zakresem?

9. Ogólnie rzecz biorąc zakres Dyrektywy obejmuje zarówno wyposażenie elektryczne przeznaczone do wbudowania do innego wyposażenia, jak i wyposażenie przeznaczone do bezpośredniego użytkowania bez wbudowania do innych urządzeń.

⁷ “Domowe” wtyczki i gniazda są również używane w pomieszczeniach komercyjnych lub przemysłowych, w zastosowaniach nie wymagających specjalistycznych cech przemysłowych.

⁸ Narzędzia do prac mieszkaniowych (jak śrubokręty itp.) są poza zakresem. Jednak, takie narzędzia są objęte normą EN60900, która nie jest publikowana w ramach Dyrektywy “Niskie Napięcie”.

⁹ Grupa Robocza Dyrektywy “Niskie Napięcie” przedstawiła opinię, że narzędzia o napędzie elektrycznym z uchwytami ręcznymi i przenośne, takie jak narzędzia elektryczne i kosiarki do trawników nie są objęte Dyrektywą “Niskie Napięcie” lecz należą do zakresu Dyrektywy Maszynowej. Patrz również rozdział 29 niniejszych wytycznych.

¹⁰ Taśmy izolacyjne, których bezpieczeństwo zależy w sposób krytyczny nie tylko od ich wewnętrznej charakterystyki lecz także od sposobu ich użycia w bardzo zmiennych warunkach, nie są uważane za wyposażenie elektryczne i nie są objęte Dyrektywą. Norma europejska EN60454 dotyczy takich taśm, ale nie jest publikowana w ramach Dyrektywy “Niskie Napięcie”.

Jednak pewne rodzaje urządzeń elektrycznych, skonstruowanych i wyprodukowanych do zastosowania jako podstawowe elementy składowe do wbudowania do innego wyposażenia elektrycznego są tak zbudowane, że ich bezpieczeństwo zależy w bardzo znacznym zakresie od sposobu, w jaki są zintegrowane z produktem finalnym, a także od ogólnej charakterystyki produktu finalnego. Te podstawowe elementy składowe obejmują elektronikę i pewne inne elementy¹¹.

Biorąc pod uwagę cele Dyrektywy “Niskie Napięcie”, takie podstawowe elementy składowe, których bezpieczeństwo może być nawet w bardzo znacznym stopniu ocenione tylko wtedy, gdy rozważy się sposób, w jaki zostałyłączone, nie są objęte, jako takie, przez Dyrektywę. W szczególności nie muszą nosić oznaczeń CE.

Jednak inne elektryczne elementy składowe, których przeznaczeniem jest włączenie do innego wyposażenia elektrycznego, lecz których ocena bezpieczeństwa jest wykonalna¹², jak – na przykład – pewne rodzaje transformatorów i silników elektrycznych, są objęte, jako takie, przez Dyrektywę i muszą mieć oznaczenie CE.

Ponadto, zakres wykluczeń podstawowych elementów składowych nie może być błędnie rozumiany i rozciągnięty na takie przedmioty jak lampy, startery, bezpieczniki, wyłączniki do użytku domowego, elementy instalacji elektrycznych itp., które, nawet gdy są często stosowane w połączeniu z innym wyposażeniem elektrycznym i muszą być poprawnie zainstalowane w celu zapewnienia swej funkcji użytkowej, same powinny być uważane za wyposażenie elektryczne w rozumieniu Dyrektywy.

Które aspekty bezpieczeństwa są objęte zakresem Dyrektywy?

10. Dyrektywa pokrywa swym zakresem wszelkie ryzyko wynikające z używania wyposażenia elektrycznego, obejmując nie tylko ściśle elektryczne ryzyko, ale również mechaniczne, chemiczne (takie jak, w szczególności, emisja substancji agresywnych) i wszystkie inne rodzaje ryzyka. Dyrektywa obejmuje również aspekty zdrowotne hałasu i drgań oraz aspekty ergonomiczne, tak dalece jak wymagania ergonomiczne są konieczne do zabezpieczenia przed zagrożeniem w rozumieniu Dyrektywy.

Artykuł 2 i Załącznik I wymieniają jedenaście “celów bezpieczeństwa”, które przedstawiają najważniejsze wymagania Dyrektywy.

11. Należy zwrócić uwagę, że aspekty kompatybilności elektromagnetycznej (emisja i odporność) są wyłączone z zakresu tej Dyrektywy i zostały oddzielnie uregulowane w Dyrektywie 89/336/EEC.

¹¹ Obejmuje to, między innymi, aktywne elementy składowe takie jak zintegrowane obwody, tranzystory, diody, prostowniki, triaki, tyrystory przełączające, opto-półprzewodniki; pasywne elementy składowe takie jak kondensatory, indukcyjność, rezystory, filtry; elektromechaniczne elementy składowe takie jak złączki, urządzenia do zabezpieczeń mechanicznych będące częścią wyposażenia, przekaźniki z końcówkami dla płytek obwodów drukowanych, mikroprzełączniki.

¹² Dalsza ocena aspektów bezpieczeństwa związanych ze sposobem, w jaki takie elementy składowe są włączone jest, ogólnie rzecz biorąc, także niezbędna.

Aspekty związane z promieniowaniem przywołane w Załączniku I do Dyrektywy są ograniczone do tych, które bezpośrednio dotyczą zdrowia i bezpieczeństwa osób i zwierząt domowych i nie obejmują zakłóceń elektromagnetycznych w rozumieniu Dyrektywy EMC.

Komisja uważa, że wszystkie aspekty elektromagnetyczne związane z bezpieczeństwem, łącznie z bezpieczeństwem funkcjonalnym, są objęte Dyrektywą "Niskie Napięcie". Dotyczy to również skutków pól elektromagnetycznych emitowanych przez aparaty elektryczne.

12. Na koniec, należy również ponownie zwrócić uwagę na fakt, że dla pewnego wyposażenia elektrycznego stosują się również postanowienia innych dyrektyw.

IV. WYMAGANIA BEZPIECZEŃSTWA DOTYCZĄCE WPROWADZANIA NA RYNEK UNII EUROPEJSKIEJ WYPOSAŻENIA ELEKTRYCZNEGO OBJĘTEGO DYREKTYWĄ "NISKIE NAPIĘCIE"

Jakie są obowiązujące wymagania bezpieczeństwa mające zastosowanie w Unii Europejskiej?

13. Artykuł 2 Dyrektywy stwierdza:

"1. Kraje Członkowskie podejmą wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby wyposażenie elektryczne mogło być wprowadzone na rynek wyłącznie, jeżeli będąc zbudowane zgodnie z dobrą praktyką inżynierską w sprawach bezpieczeństwa obowiązującą we Wspólnocie, nie powoduje zagrożenia bezpieczeństwa osób, zwierząt domowych lub nieruchomości, gdy jest poprawnie zainstalowane, konserwowane i używane w zastosowaniach, dla których zostało wykonane.

2. Główne elementy celu, jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa przywołanego w paragrafie 1 zostały wyszczególnione w Załączniku I".

14. Kraje Członkowskie muszą zapewnić swobodę wprowadzania na rynek i wolny obrót wyposażenia elektrycznego, które jest zgodne z wymaganiami Dyrektywy.

W zakresie dotyczącym istotnych wymagań bezpieczeństwa w Załączniku I do Dyrektywy zostało wymienionych zostało wymienionych jedenaście "celów".

Są to obowiązujące postanowienia dotyczące bezpieczeństwa, które muszą być spełnione przez produkty, aby mogły być dopuszczone na rynek EU i korzystały ze swobody obrotu we Wspólnocie (Artykuły 2 i 3). W konsekwencji, żadna norma krajowa lub krajowe specyfikacje dotyczące bezpieczeństwa wyposażenia elektrycznego nie posiadają statusu obowiązujących i nie mogą stanowić warunku wprowadzenia produktów na rynek.

15. Artykuł 7 Dyrektywy postanawia o wzajemnym uznaniu norm krajowych w przypadku braku odpowiednich norm w ramach postanowień Artykułów 5 i 6. Jednak takie normy krajowe mogą, w pewnych przypadkach, nie obejmować wszystkich “celów bezpieczeństwa” Dyrektywy. Dlatego producenci stosujący te normy powinni starannie sprawdzić zgodność ze wszystkimi wymaganiami bezpieczeństwa Dyrektywy.

Zdanie na końcu Artykułu 7 (“jeżeli to zapewnia poziom bezpieczeństwa równoważny temu, jaki jest wymagany na ich własnym terytorium”) nie upoważnia, samo przez się, Krajów Członkowskich do wymagania zgodności z poziomami bezpieczeństwa innymi niż te, wynikające z “celów bezpieczeństwa”.

Pomimo tego, zgodność z celami bezpieczeństwa Dyrektywy – które są odąd identyczne dla całej Wspólnoty – może implikować w niektórych przypadkach zgodność z różnymi wymaganiami jednego lub drugiego Kraju Członkowskiego uwzględniając różne sytuacje obiektywne, na przykład wymagania wynikające z systemów zasilania, które różnią się w różnych regionach Wspólnoty.

16. W świetle powyższego, krajowe prawa lub przepisy wymagające zgodności z poszczególnymi specyfikacjami technicznymi (o ile takie istnieją) mogą nie być uważane za obowiązujące. Mogą one wreszcie tylko posiadać status specyfikacji dających domniemanie zgodności, gdy to jest odpowiednie.

Wynika z tego, że producenci nie mogą być już dłużej zobowiązani do zachowania zgodności ze specyfikacjami krajowymi w przypadku wyposażenia spełniającego poza tym “cele bezpieczeństwa” Dyrektywy. Tam, gdzie normy przywołane w Artykule 5 lub 6 jeszcze nie istnieją, wytwórcy są, oczywiście, upoważnieni do zachowania zgodności z dowolnymi odpowiednimi specyfikacjami w celu ułatwienia zademonstrowania zgodności z “celami bezpieczeństwa”.

Nie obowiązująca natura specyfikacji w przepisach krajowych jest z punktu widzenia Wspólnoty Europejskiej potwierdzona przez postanowienia Trybunału Sprawiedliwości (Court of Justice), zgodnie z którymi krajowe władze i sądy nie mogą stosować praw krajowych, które są sprzeczne z prawami Wspólnoty¹³.

¹³ Orzeczenie w sprawie 106/77 Simmenthal (ECR 1978, p. 645) oraz w sprawie 148/78 Ratti (ECR 1979, p. 1646).

17. Istnienie praw i przepisów krajowych nie może zapobiec ustaleniu zharmonizowanych norm zgodnie z Artykułem 5.

Takie przepisy nie mogą być nałożone w dodatku do, lub zamiast, specyfikacji technicznych zawartych w zharmonizowanych normach, jako że przestały być wiążące.

W obrębie zakresu Dyrektywy nie ma dlatego już więcej żadnego punktu przywołującego takie postanowienia jako “odstępstwa – A” w “dokumentach harmonizowania” (HD) lub “Normach Europejskich” (EN)¹⁴.

Zachowywanie tych postanowień w systemach prawnych Krajów Członkowskich w formie obowiązujących postanowień stanowiłoby naruszenie Dyrektywy i narażałoby Kraje Członkowskie na kwestionowanie procedury ustanowionej w Artykule 169 Traktatu.

Jak zapewnić zgodność z tymi wymaganiami?

18. Produkty z założenia spełniają cele bezpieczeństwa Dyrektywy “Niskie Napięcie”, gdy wyposażenie zostało wyprodukowane zgodnie z normami technicznymi, którymi, w porządku ustalonym przez Dyrektywę, są następujące dokumenty:
- normy europejskie (EN lub HD), które są przywołane jako normy zharmonizowane w Dyrektywie¹⁵, ustalone zgodnie z Artykułem 5 przez organa ogłoszone przez Kraje Członkowskie (faktycznie są to normy opracowane przez CENELEC);
 - tam, gdzie normy zgodnie z definicją w Artykule 5 nie zostały jeszcze ustanowione i opublikowane, przepisy międzynarodowe wydane przez dwa organa międzynarodowe, Komisję Międzynarodową do spraw przepisów dotyczących zatwierdzania wyposażenia elektrycznego (CEE)¹⁶ lub Międzynarodową Komisję Elektrotechniczną (IEC) (Artykuł 6(1)) i opublikowane zgodnie z procedurą ustaloną w Artykule 6(2) i (3);¹⁷
 - tam, gdzie normy zgodnie z definicją w Artykule 5 i normy międzynarodowe zgodnie z definicją w Artykule 6 jeszcze nie istnieją, normy krajowe producentów Krajów Członkowskich (Artykuł 7).

¹⁴ Jednak, odstępstwo może w pewnych przypadkach specjalnych być uzasadnione przez sytuacje obiektywne przywołane na końcu paragrafu 15.

¹⁵ Różnica pomiędzy “zharmonizowanymi normami” zgodnymi z nowym podejściem a zharmonizowanymi normami w Dyrektywie “Niskie Napięcie” została wyjaśniona w “Wytocznych wdrażania Dyrektyw harmonizacji Wspólnoty w oparciu o nowe podejście”.

¹⁶ “CEE” już dalej nie istnieje lecz jej czynności są obecnie kontynuowane przez CENELEC.

¹⁷ Procedura ustalona w Artykule 6(2) i (3) nie została nigdy zastosowana!

Normy przywołane w Artykułach 5, 6 i 7, których zastosowanie pozostaje dobrowolne, zapewniają domniemanie zgodności dla wyposażenia wyprodukowanego zgodnie z tymi normami.

Domniemanie zgodności zapewniane przez normy zharmonizowane pojawia się w momencie krajowej publikacji tych norm, zgodnie z Artykułem 5; wyszczególnienie w Dzienniku Urzędowym Wspólnoty Europejskiej ma znaczenie tylko informacyjne.

19. Alternatywnie, producent może zbudować produkt zgodnie z głównymi wymaganiami (cele bezpieczeństwa) Dyrektywy, bez zastosowania norm zharmonizowanych, międzynarodowych lub krajowych. W takim przypadku produkt nie będzie korzystał z domniemania zgodności zapewnianego przez zastosowanie tych norm i producent musi włączyć do dokumentacji technicznej (patrz rozdział V) opis przyjętych rozwiązań w celu spełnienia aspektów bezpieczeństwa Dyrektywy.

V. PROCEDURY OCENY ZGODNOŚCI DLA DYREKTYWY “NISKIE NAPIĘCIE”

Jakie procedury oceny zgodności powinny być zastosowane?

20. Artykuł 8 i Załącznik IV Dyrektywy opisują procedurę, przy użyciu której producent lub jego upoważniony przedstawiciel ustanowiony we Wspólnocie zapewnia i deklaruje zgodność wyposażenia elektrycznego z postanowieniami Dyrektywy. Obejmuje to trzy główne elementy:
 - **Dokumentacja techniczna**
Zanim produkt zostaje wprowadzony na rynek, producent kompletuje dokumentację techniczną, która umożliwia ocenę czy wyposażenie elektryczne spełnia wymagania Dyrektywy (patrz niżej)¹⁸.
 - **Deklaracja zgodności**
Od producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela ustanowionego we Wspólnocie wymaga się (i są oni jedynymi upoważnionymi do tego) opracowania w formie pisemnej deklaracji zgodności (patrz niżej) przed wprowadzeniem produktu na rynek.

¹⁸ Załącznik IV Dyrektywy “Niskie Napięcie” stwierdza, że producent musi podjąć wszelkie niezbędne środki, aby proces produkcyjny zapewnił zgodność produktu z dokumentacją techniczną i wymaganiami Dyrektywy.

- **Oznaczenie CE**

Zanim zostanie wprowadzone na rynek, wyposażenie elektryczne musi posiadać przymocowane oznaczenie CE. Tylko producent lub jego upoważniony przedstawiciel ustanowiony we Wspólnocie są upoważnieni do przymocowania oznaczenia "CE" (patrz niżej).

- **Odpowiedzialność importera**

Jeżeli importer nie jest również upoważnionym przedstawicielem producenta, nie będzie on posiadał, ogólnie rzecz biorąc, szczegółowej wiedzy na temat, które dyrektywy były brane pod uwagę przez producenta lub które normy zostały zastosowane. W konsekwencji importer nie może:

- przymocować oznaczenia CE;
- opracować deklaracji zgodności Wspólnoty Europejskiej;
- skompletować Dokumentacji Technicznej.

W przypadku, gdy ani producent ani jego upoważniony przedstawiciel nie są ustanowieni we Wspólnocie, importer jest osobą wprowadzającą po raz pierwszy na rynek EC dany produkt i dlatego też ponosi odpowiedzialność za zapewnienie, że wymagania Załącznika IV, Sekcje 2 i 3 są spełnione.

21. W przypadku, gdy żadne normy w ramach postanowień Dyrektywy nie były stosowane, producent musi dostarczyć w ramach dokumentacji technicznej opis rozwiązań przyjętych w celu spełnienia wymagań Dyrektywy dotyczących bezpieczeństwa.

W przypadku zakwestionowania przez organa upoważnione do kontroli rynku, raport w rozumieniu Artykułu 8(2) (który jednak nie jest obowiązkowy) jest uważany za czynnik dowodowy. W rzeczywistości na dodatek do trzech podstawowych środków oceny zgodności, wymienionych powyżej, Artykuł 8(2) pozwala, w przypadku zakwestionowania zgodności, na możliwe przedstawienie organom kontroli rynku raportu opracowanego przez ogłoszony organ jako dowodu, że dane wyposażenie elektryczne jest zgodne z celami bezpieczeństwa (Artykuł 2 i Załącznik I).

Producent lub jego upoważniony przedstawiciel ustanowiony we Wspólnocie może w pewnych przypadkach chcieć wystąpić z wyprzedzeniem o opracowanie raportu przez ogłoszony organ zgodnie z procedurą ustaloną w Artykule 11 i przechowywać go razem z dokumentacją techniczną. Dostępność takiego raportu mogłaby ułatwić sprawy i przyspieszyć ich bieg w przypadku zakwestionowania przez organa.

Główną funkcją Artykułu 8.2 jest ustalenie warunków najbardziej korzystnych dla postępu i dynamiki w przemyśle elektrotechnicznym. Dlatego też ułatwia on sprzedaż wyposażenia elektrycznego nowoczesnego (high-tech), które z powodu swej nowoczesności nie może korzystać ze wsparcia jakichkolwiek norm technicznych, gdyż często te normy są opracowywane po opracowaniu innowacji technicznej.

Co musi zawierać dokumentacja techniczna?

22. Musi ona zawierać szczegóły dotyczące konstrukcji, produkcji i działania wyposażenia elektrycznego w takim zakresie, w jakim te szczegóły są potrzebne do oceny zgodności danego wyposażenia elektrycznego z wymaganiami Dyrektywy.

Odpowiednio, zawiera ona:

- ogólny opis wyposażenia elektrycznego,
- rysunki konstrukcyjne i wykonawcze plus schematy elementów, podzespołów, obwodów itp.,
- opisy i wyjaśnienia potrzebne do zrozumienia wyżej wymienionych rysunków i schematów plus opisy działania wyposażenia elektrycznego,
- wykaz zastosowanych norm, pełny lub częściowy, oraz opis rozwiązań przyjętych w celu spełnienia aspektów bezpieczeństwa niniejszej Dyrektywy, jeżeli nie zastosowano norm,
- wyniki obliczeń konstrukcyjnych oraz przeprowadzonych sprawdzeń, itp.,
- raporty prób (w rzeczywistości raporty prób, które mogą być dostępne, albo ustalone przez producenta albo przez stronę trzecią).

Kto musi przechowywać dokumentację techniczną i gdzie?

23. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel ustanowiony we Wspólnocie musi przechowywać tę dokumentację do dyspozycji organów władz krajowych dla potrzeb inspekcji przez okres co najmniej dziesięciu lat od daty ostatniej produkcji danego produktu. Dokumentacja techniczna może być przechowywana na nośnikach elektronicznych, pod warunkiem, że jest łatwo dostępna dla inspekcji. W przypadku, gdy producent nie jest ustanowiony we Wspólnocie i nie posiada upoważnionego przedstawiciela we Wspólnocie, obowiązek ten spoczywa na importerze lub osobie odpowiedzialnej za wprowadzenie produktu na rynek Wspólnoty.

Ta dokumentacja techniczna musi być przechowywana w obrębie Wspólnoty.

Gdzie musi być przymocowane oznaczenie CE?

24. Oznaczenie zgodności "CE" jest umieszczane przez producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela ustanowionego we Wspólnocie na wyposażeniu elektrycznym lub, gdy to niemożliwe, na opakowaniu, instrukcji użytkowania lub gwarancji.

Pomimo różnic w tym punkcie pomiędzy różnymi językowymi wersjami Dyrektywy, w celu zapewnienia jednolitości i uniknięcia nieuzasadnionych kosztów, Artykuł 10(2) Dyrektywy należy traktować jako ustalający następującą kolejność priorytetu: oznaczenie "CE" musi być umieszczone na produkcie lub, gdy to nie jest wykonalne

(z powodu warunków technicznych/ekonomicznych, które są rozsądne w świetle zasady proporcjonalności) na opakowaniu, instrukcji użytkowania lub gwarancji¹⁹.

Jakie ma znaczenie i jakie są wymagania dla oznaczenia CE?

25. Oznaczenie “CE” deklaruje zgodność wyposażenia elektrycznego z najważniejszymi wymaganiami oraz procedurami oceny zgodności ustalonymi w Dyrektywie “Niskie Napięcie” oraz wszystkich innych dyrektywach mających zastosowanie w danym przypadku.

Oznaczenie zgodności “CE” musi być umocowane w sposób widoczny, czytelny i nieusuwalny.

Mocowanie oznaczeń, które mogą wprowadzić w błąd strony trzecie, zarówno co do znaczenia, jak i formy oznaczenia “CE” jest zabronione.

Kto musi przechowywać deklarację zgodności i gdzie?

26. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel ustanowiony we Wspólnocie lub, gdy producent nie jest ustanowiony we Wspólnocie i nie posiada upoważnionego przedstawiciela we Wspólnocie, importer lub osoba odpowiedzialna za wprowadzenie produktu na rynek musi przechowywać kopię deklaracji zgodności do dyspozycji organów krajowych dla potrzeb inspekcji, w taki sam sposób, jak dokumentację techniczną. Dlatego też krajowe organa kontroli rynku mogą, gdy to właściwe, wymagać kopii deklaracji zgodności.

Co musi zawierać deklaracja zgodności?

27. Załącznik III.B Dyrektywy opisuje zawartość deklaracji zgodności następująco²⁰:
- nazwa i adres producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela ustanowionego we Wspólnocie,
 - opis wyposażenia elektrycznego,
 - przywołanie norm zharmonizowanych,
 - gdy to właściwe, przywołanie specyfikacji, w oparciu o które jest deklarowana zgodność,
 - identyfikacja sygnatariusza, który został upoważniony do podejmowania zobowiązań w imieniu producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela ustanowionego we Wspólnocie.

¹⁹ Zostało uzgodnione, że tam gdzie ta zasada nie została jeszcze zastosowana z powodu rozbieżnych interpretacji wynikających z różnic pomiędzy wersjami językowymi, zostanie przyznany przez władze krajowe rozsądny okres czasu na doprowadzenie produktów do zgodności.

²⁰ Patrz również EN 45014 – zawiera przykład deklaracji zgodności.

- ostatnie dwie cyfry roku, w którym oznaczenie CE zostało umocowane (po raz pierwszy).

Deklaracja zgodności musi być opracowana w co najmniej jednym oficjalnym języku Wspólnoty.

VI. RELACJE POMIĘDZY DYREKTYWĄ “NISKIE NAPIĘCIE” A NIEKTÓRYMI INNYMI DYREKTYWAMI WSPÓLNOTY

Jakie są wymagania dotyczące wyposażenia elektrycznego, które jest także “maszyną” (w ramach postanowień “Dyrektywy Maszynowej”²¹)?

28. Niektóre wyposażenie elektryczne jest również “maszyną” w ramach postanowień Dyrektywy 98/37/EC po nowelizacji.

Zarówno Dyrektywa “Niskie Napięcie”, jak i Dyrektywa “Maszyny” obejmuje szeroki zakres ryzyka. Zakresy obu Dyrektyw zachodzą na siebie w przypadku pewnych rodzajów wyposażenia elektrycznego i dlatego jest potrzebne wyjaśnienie, jak wdrażać te Dyrektywy w takich przypadkach.

29. Niektóre rodzaje wyposażenia elektrycznego, które są również maszynami, są wyłączone w całości z zakresu Dyrektywy “Maszyny”, na mocy Artykułu 1(5) tej Dyrektywy²².

Artykuł 1(5) Dyrektywy “Maszyny” stwierdza, że:

“W przypadku, gdy dla maszyny ryzyko jest głównie pochodzenia elektrycznego, to taka maszyna będzie podlegała wyłącznie Dyrektywie Rady 73/23/EEC z dnia 19 lutego 1973 r. dotyczącej harmonizacji przepisów prawa Krajów Członkowskich w odniesieniu do wyposażenia elektrycznego skonstruowanego do użytkowania w ramach pewnych zakresów napięcia”.

Ogólnie rzecz biorąc, w celu określenia, czy wyłączenie z zakresu Dyrektywy “Maszyny” zgodnie z Artykułem 1(5) dotyczy konkretnego produktu, który może być rozważany, że jest “maszyną” w ramach postanowień Dyrektywy 98/37/EC oraz że jest wyposażeniem elektrycznym w ramach postanowień Dyrektywy 73/23/EEC, producent musi wykonać ocenę ryzyka dla tego produktu.

²¹ Dyrektywa 98/37/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. na temat zbliżenia przepisów prawnych Krajów Członkowskich dotyczących maszyn (OJ nr L 207, 23.07.1998) z nowelizacją przez Dyrektywę 98/79/EC (OJ nr L 331/1 07.12.1998).

²² Postanowienia te należy rozpatrywać w świetle deklaracji wyrażonej przez Radę i Komisję przy przyjmowaniu Dyrektywy. W oświadczeniu Instytucje te zadeklarowały: “Rada i Komisja zgadzają się, że swobodny obrót towarów już uzyskany w oparciu o Dyrektywę “Niskie Napięcie” nie może zostać zagrożony przez obecną Dyrektywę”. Intencją było zapewnienie, aby niektóre maszyny już objęte Dyrektywą “Niskie Napięcie” nie zostały dotknięte przez przyjęcie Dyrektywy “Maszyny”.

Norma Europejska EN 1050 (Bezpieczeństwo Maszyn – Zasady oceny ryzyka) określa zasady, które należy zastosować dla przeprowadzenia takiej oceny ryzyka.

Gdy wyniki oceny ryzyka przez producenta pokażą, że ryzyko jest głównie pochodzenia elektrycznego, to takie wyposażenie maszynowe będzie objęte wyłącznie przez Dyrektywę „Niskie Napięcie”, która, bądź co bądź, obejmuje wszystkie aspekty bezpieczeństwa, łącznie z bezpieczeństwem mechanicznym.

Przy określaniu, czy ryzyko związane z konkretnym produktem jest głównie pochodzenia elektrycznego, producent może uzyskać pomoc poprzez ocenę ryzyka przeprowadzoną przez odpowiednie organa normalizacyjne w odniesieniu do norm zharmonizowanych dla rozważanych produktów, gdyż to prowadziło do publikacji takich norm tylko w ramach Dyrektywy „Niskie Napięcie”²³ lub tylko Dyrektywy „Maszyny” w oparciu o rozważenie dominującego ryzyka.

Przykładem są ręczne i przenośne narzędzia napędzane elektrycznie. Zostało uzgodnione przez Grupę Roboczą Dyrektywy „Niskie Napięcie”, że normy obejmujące ten typ wyposażenia będą publikowane wyłącznie w ramach Dyrektywy „Maszyny” w Gazecie Urzędowej Wspólnoty Europejskiej, a w wyniku tego uzgodniono stosowanie raczej procedur oceny zgodności Dyrektywy „Maszyny” niż tych procedur według Dyrektywy „Niskie Napięcie”.

30. Oprócz maszyn podlegających Artykułowi 1(5) wszystkie maszyny posiadające zasilanie elektryczne i skonstruowane do pracy w zakresie od 50 V do 1000 V prądu zmiennego lub od 75 V do 1500 V prądu stałego podlegają zarówno Dyrektywie „Maszyny”, jak i Dyrektywie „Niskie Napięcie”, stosowanych w sposób wzajemnie dopełniający.

W rzeczywistości, paragraf 1.5.1 Załącznik I Dyrektywy „Maszyny” mówi:

“1.5.1 Zasilanie elektryczne

W przypadku, gdy maszyny posiadają zasilanie elektryczne, musi być ono skonstruowane, zbudowane i wyposażone w taki sposób, aby można było zapobiec wszelkim zagrożeniom natury elektrycznej.

Specjalne obowiązujące zasady dotyczące wyposażenia elektrycznego skonstruowanego do użytkowania w ramach pewnych zakresów napięcia muszą być stosowane do maszyn, które odpowiadają tym zakresom”.

Dlatego w przypadku maszyn posiadających zasilanie elektryczne w obrębie zakresów objętych Dyrektywą „Niskie Napięcie”:

- a) istotne wymagania Dyrektywy „Niskie Napięcie” związane z ryzykiem natury elektrycznej muszą być spełnione i zgodność z dotyczącymi normami zharmonizowanymi opublikowanymi w ramach Dyrektywy „Niskie Napięcie” będzie tworzyła podstawę domniemania zgodności z tymi istotnymi wymaganiami.

²³ Publikacja w Dzienniku Urzędowym EC przywołań norm zharmonizowanych w ramach Dyrektywy „Niskie Napięcie” ma znaczenie tylko informacyjne. Normy te przyznają domniemanie zgodności niezależnie od ich publikacji w Dzienniku Urzędowym. Publikacja w Dzienniku Urzędowym może zająć jakiś czas. Dlatego producenci powinni brać pod uwagę normy, które zostały przedstawione Komisji do publikacji, ale jeszcze nie zostały opublikowane. Informacje na ten temat powinny być dostępne poprzez organa normalizacyjne, Europejskie i krajowe.

- b) dla wszystkich takich maszyn, łącznie z tymi, które podlegają pod Załącznik IV Dyrektywy “Maszyny”, powinny być stosowane procedury oceny zgodności określone w Artykule 8 Dyrektywy “Maszyny”²⁴. W przypadku, gdy wymagane jest badanie typu maszyny, ogłoszony organ weźmie pod uwagę wyniki procedur oceny zgodności Dyrektywy “Niskie Napięcie”, które dotyczą wewnętrznego bezpieczeństwa elektrycznego elektrycznych elementów składowych maszyny, podczas gdy bezpośrednie badanie przez ogłoszony organ zostanie zastosowane, między innymi, dotyczące wszystkich rodzajów ryzyka wynikających ze sposobu, w jaki składowe elementy elektryczne są włączone do maszyn i zapewniają ich poprawne działanie.

Oczywiście, rozważania w paragrafie 9 powyżej, odnoszące się do elektrycznych elementów składowych dotyczą, gdy to właściwe, elektrycznych elementów składowych maszyn.

31. Aby zapewnić jednolitość zastosowania, CEN i CENELEC zostały poproszone, w ramach mandatu Komisji, o zapewnienie zgodności wszystkich zharmonizowanych norm dotyczących wyposażenia elektrycznego z wszystkimi dotyczącymi Głównymi Wymaganiami Bezpieczeństwa zarówno Dyrektywy “Niskie Napięcie”, jak i Dyrektywy “Maszyny”.

Jakie są wymagania dotyczące wyposażenia elektrycznego, które jest przeznaczone do stałego włączenia w zakładzie budowlanym?

32. Niektóre rodzaje wyposażenia elektrycznego objęte Dyrektywą “Niskie Napięcie” są produkowane z przeznaczeniem do stałego włączenia w zakładach budowlanych. W rezultacie wyposażenie to musi również być dostosowane do tego rodzaju użytkowania i spełniać główne wymagania określone przez Dyrektywę 89/106/EEC²⁵ i ustalone w dokumentach interpretujących wykorzystanych jako odniesienie do ustanowienia zharmonizowanych norm w ramach tej Dyrektywy, a także muszą być zgodne z procedurami oceny zgodności ustalonymi w Artykule 13 tej Dyrektywy.

W rezultacie zastosowanie do takiego wyposażenia elektrycznego postanowień Dyrektywy “Produkty Budowlane” z góry zakłada istnienie zarówno zharmonizowanych norm w rozumieniu Dyrektywy “Produkty Budowlane”, jak i decyzji dotyczących procedur oceny zgodności, także w rozumieniu tej Dyrektywy.

Jeżeli te główne warunki nie są spełnione, to postanowienia Dyrektywy 89/106/EEC nie mogą w praktyce być zastosowane do dotyczącego wyposażenia elektrycznego.

²⁴ Dla maszyn podlegających “Załącznikowi IV”, Artykuł 8 Dyrektywy Maszynowej zezwala na interwencje ogłoszonych organów.

²⁵ Dyrektywa Rady z dnia 21.12.1988 dotycząca produktów produkcyjnych 89/106/EEC (OJ nr L 40, 11.02.1989) ze zmianami wprowadzonymi przez Dyrektywę 93/68/EEC (OJ nr L 220, 30.8.1993).

33. Jednak, Dyrektywa “Niskie Napięcie” ustala szeroki zakres celów bezpieczeństwa, a główne wymagania Załącznika I częściowo się pokrywają z wymaganiami Dyrektywy 89/106/EEC. Aby jak najlepiej zapewnić spełnienie celów obu dyrektyw, istniejące zharmonizowane normy (opublikowane w ramach Dyrektywy “Niskie Napięcie”) są badane pod kątem zapewnienia ich zgodności z odpowiednimi głównymi wymaganiami Dyrektywy “Produkty Budowlane”.

Jakie są relacje z dyrektywami “Wyposażenie radiowe i terminali telekomunikacyjnych”²⁶?

34. Wyposażenie lub odpowiednie elementy wyposażenia, podlegające Dyrektywie “Wyposażenie radiowe i terminali telekomunikacyjnych” (zwana dalej Dyrektywą R&TTE) są objęte postanowieniami tej Dyrektywy w zakresie głównych wymagań dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa. Jednak, Dyrektywa R&TTE nie posiada swych własnych wymagań szczegółowych i przywołuje cele bezpieczeństwa Dyrektywy “Niskie Napięcie” lecz bez stosowania ograniczeń napięcia.

Zharmonizowane normy wyszczególnione w Gazecie Urzędowej Wspólnoty Europejskiej w ramach Dyrektywy “Niskie Napięcie” oraz zidentyfikowane jako również stosowalne w ramach Dyrektywy R&TTE zapewniają domniemanie zgodności w ramach tej drugiej Dyrektywy, nawet dla napięć leżących poza zakresem Dyrektywy “Niskie Napięcie”. Normy bezpieczeństwa dla napięć spoza zakresu Dyrektywy “Niskie Napięcie” mogą być obowiązujące i przywołane wyłącznie w ramach Dyrektywy R&TTE, o ile jest to wymagane.

Producenci mogą wybrać zastosowanie procedur oceny zgodności Dyrektywy “Niskie Napięcie” dla wyposażenia objętego zakresem napięć tej Dyrektywy.

Produkty podlegające więcej niż jednej Dyrektywie muszą spełniać wymagania wszystkich dotyczących Dyrektyw. Gdy element składowy podlegający Dyrektywie R&TTE jak zintegrowany z produktem, to oznaczenie produktu musi obejmować odpowiednie oznaczenie zgodne z Dyrektywą R&TTE, łącznie z identyfikatorami klas Dyrektywy R&TTE oraz numerami ogłoszonych organów, gdy dotyczy.

²⁶ Dyrektywa 1999/5/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 maja 1999 r. dotycząca wyposażenia radiowego i terminali telekomunikacyjnych oraz wzajemnego uznania ich zgodności (OJ nr L 91/10, 7.4.1999).

Jakie są relacje z Dyrektywą “Urządzenia Gazowe”²⁷?

35. Urządzenia podlegające Dyrektywie “Urządzenia Gazowe” zawierają często elementy elektryczne wchodzące w zakres Dyrektywy “Niskie Napięcie”. W szczególności Artykuł 1 Dyrektywy “Urządzenia Gazowe” określa, że Dyrektywa ta dotyczy również urządzeń bezpieczeństwa, urządzeń sterujących lub regulujących oraz podzespoły (sprzedawane oddzielnie dla zastosowań przemysłowych i skonstruowane w celu zamontowania w urządzeniu spalającym paliwo gazowe lub zmontowania w celu wytworzenia takiego urządzenia). Niektóre z tych elementów składowych są wyposażeniem elektrycznym lub zawierają to wyposażenie. Dyrektywa “Urządzenia Gazowe” oraz Dyrektywa “Niskie Napięcie” dotyczą w sposób nawzajem się dopełniający elektrycznych elementów składowych (skonstruowanych do stosowania w zakresach napięcia odpowiadających Dyrektywie “Niskie Napięcie”) wmontowanych (lub przeznaczonych do zamontowania) do urządzeń gazowych.

Ocena zgodności w ramach Dyrektywy “Urządzenia Gazowe” będzie przeprowadzana zgodnie z procedurą ustaloną w tej Dyrektywie, biorąc pod uwagę wyniki procedur oceny zgodności Dyrektywy “Niskie Napięcie”, zastosowanych do elektrycznych elementów składowych urządzeń gazowych w związku z “celami bezpieczeństwa” Dyrektywy “Niskie Napięcie”. Aspekty bezpieczeństwa związane ze sposobem, w jaki elektryczne elementy składowe są wmontowane do urządzeń gazowych oraz zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania będzie podlegało bezpośrednim badaniom ogłoszonych organów.

²⁷ Dyrektywa Rady z dnia 29 czerwca 1990 r. dotycząca urządzeń gazowych 90/396/EEC (OJ nr L 196, 26.7.1990) ze zmianami wprowadzonymi przez Dyrektywę 93/68/EEC (OJ nr L 220, 30.8.1993).